

PIĘĆDZIESIĄT TOMÓW CZASOPISMA ARCHEION

1. PIĘKNY JUBILEUSZ

Ładnie się złożyło, iż pięćdziesiąty tom¹ *Archeionu* ukazał się (1968) jakby w podwójnym roku jubileuszowym dla polskich archiwistów państwowych — 1) na 50-lecie wznowienia w r. 1918 ich działalności oraz 2) w czterdziątą rocznicę powołania do życia (1927) pierwszego i głównego dotąd w naszym kraju omawianego pisma archiwalnego².

Naukowe czasopismo archiwów i archiwistów polskich, które pośród periodyków tego typu, ukazujących się w innych krajach, posiada dobrą opinię i wysoką lokatę fachową, jest jednocześnie jednym z najstarszych wydawnictw w swoim rodzaju nawet w skali ogólnoswiatowej. Tym to dziwniejsze, że nawet państwa, które w ciągu swoich dziejów zachowały nieprzerwanie niepodległość, posiadają młodsze od Polski czasopisma własnej służby archiwalnej. Wertując mianowicie dziesiąty tom (ukazującego się w Paryżu) międzynarodowego przeglądu archiwalnego UNESCO, który m. in. podaje zestawienie najważniejszych wydawnictw poświęconych archiwom na całym świecie, z satysfakcją stwierdzamy, że polski *Archeion* znajduje się w ich czołówce chronologicznej³.

2. CEL I ZADANIA CZASOPISMA

Zdajemy sobie dobrze z tego sprawę, że w czasach obecnych praca archiwalna, jak każda inna, prawie jest niemożliwa bez posiadania przez archiwa i archiwistów własnego organu naukowego, czy nawet większej ilości takich

¹ *Archeion* posiada tylko rzymską numerację swoich tomów, bez zaznaczania przez Redakcję (na karcie tyt. i okładce), że są to tomy, numery czy zeszyty. Redaktorzy oraz bibliografowie czasopisma, za wyjątkiem ostatniego (R. Piechota: Spis rzeczy zawartych w pierwszych pięćdziesięciu tomach „*Archeionu*”, I (1927) — L (1968). Dodatek do tomu L [*Archeionu*]. Warszawa 1969 — dalej cyt. R. Piechota: Spis rzeczy) nazywali poszczególne tomy najczęściej numerami. Natomiast J. Baumgart i A. Malcówna w swej Bibliografii historii polskiej za lata 1944—1966 (Wrocław 1952—1968) oznaczają jego numery tomami, kładąc słowo tom w nawiasach prostokątnych. Ja również wszystkie zeszyty pisma nazywam toмами, oznaczając poszczególne z nich cyframi arabskimi.

² Por. dedykację zamieszczoną przez Redakcję — „Na pięćdziesięciolecie Archiwów Państwowych (1918—1968) i czterdziestolecie „*Archeionu*” (1927—1967)”, *Archeion*. [T.] 50: 1968 [druk.] 1969 s. 7.

³ *Archivum. Revue Internationale des Archives*. Publiée avec le concours financier de l'UNESCO et sous les auspices du Conseil International des Archives. Vol. 10: 1960 fasc. 1 [druk.] 1962 s. 186.

organów. Dlatego też ludzie stojący na kierowniczych stanowiskach archiwów państwowych odrodzonej Polski (po r. 1918) postanowili powołać do życia a następnie założyli „czasopismo naukowe poświęcone sprawom archiwalnym” pn. *Archeion*. Jego celem było i w dalszym ciągu jest szerzenie wiedzy archiwalnej, tak teoretycznej, wchodzącej w skład archiwistyki, jak również praktycznej, odnoszącej się do archiwoekonomii czyli pracy w archiwach — głównie konserwacji, porządkowania oraz udostępniania dokumentów i akt. Do zadań *Archeionu* należało też od początku podawanie informacji z dziedziny archiwoznawstwa, polskiego i obcego, zwłaszcza krajowego, poprzez publikowanie inwentarzy (katalogów) względnie opracowań dziejów archiwów, ich zespołów, serii akt czy pojedynczych ksiąg. Dalej — do celów tegoż organu należy podawanie wiadomości o pomocach archiwalnych, drukowanie sprawozdań dotyczących pracy w archiwach, zamieszczanie recenzji o wydawnictwach i rozprawach z dziedziny archiwalnej i pokrewnych, ogłaszanie omówień lub zestawów literatury archiwalnej. Od samego również początku swojego istnienia, a zwłaszcza w ostatnich kilkunastu latach, *Archeion* pełni rolę doświadczonego i wypróbowanego łącznika pomiędzy władzami postawionymi na czele polskich archiwów państwowych a służbą archiwalną oraz pomiędzy wspomnianymi z jednej — a innymi instytucjami i jednostkami, zainteresowanymi źródłami historycznymi, z drugiej strony. W wymienionym czasopiśmie znajduje także swoje odbicie troska o kształcenie nowego personelu archiwalnego, jak zresztą o pogłębianie potrzebnej wiedzy wśród ogółu pracowników wspomnianych zbiorów kulturalnych⁴.

Taki mniej więcej plan przyszłej zawartości treści dla założonego przez siebie czasopisma podał w pierwszym jego tomie Stanisław Ptaszycki⁵. Cel ten został w późniejszych latach, zwłaszcza po r. 1951 (data reorganizacji polskich archiwów państwowych) i 1957 (data określenia państwowego zasobu archiwalnego), mocno poszerzony, a jego wspaniałą realizację śledzimy szczególnie na płaszczyźnie ostatnich kilkunastu tomów wydawnictwa.

3. POCZĄTEK I ROZWÓJ ARCHEIONU

O powołaniu do życia dla archiwów polskich oddzielnego pisma myślano u nas przynajmniej od r. 1917. Pierwszy dyrektor Wydziału Archiwów Państwowych, istniejącego przy Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Józef Paczkowski (1919—1926) oraz jego główny współpracownik Wincenty Łopaciński pragnęli planowanemu organowi — na wzór podobnych periodyków istniejących w państwach zachodnich — nadać nazwę *Przegląd Archiwalny*. Jednakże następny dyrektor — S. Ptaszycki (1926—1931) wybrał dla niego (zaskakując tym ówczesną opinię świata naukowego Polski) nazwę bardziej precyzyjną, nawiązującą wprost do pochodzenia greckiego urzędów archiwalnych i samego czasopisma — *Archeion*.

Ptaszycki, b. profesor Uniwersytetu w Petersburgu, a następnie tamtejszej Akademii Duchownej, przybył w r. 1918, z innymi jej pracownikami do Lublina, gdzie został profesorem Uniwersytetu Lubelskiego, pierwszym kie-

⁴ Ten rozwój organizacji archiwów polskich, a szczególnie Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych (dalej skrącam: NDAP) oraz związanych z nią instytucji możemy dobrze obserwować na podstawie świeżo wydanych prac S. Pańków (*Archiwa*. Warszawa 1969 NDAP s. 112—118) i R. Piechoty (*Spis rzeczy* s. 1—6).

⁵ *Archeion*. [T.] 1: 1927 s. nłb. 3—4.

rownikiem jego biblioteki oraz dyrektorem miejscowego Archiwum Państwowego. Tutaj w r. 1921 wydał pierwszy w Polsce podręcznik nauk pomocniczych historii⁶. W Lublinie też wydrukował on pierwszy tom *Archeionu* jeszcze w końcu r. 1926, jakkolwiek miejsce i rok wydania jego brzmiały: Warszawa 1927. Słowo wstępne do niego napisał b. dyrektor naczelny J. Paczkowski⁷.

Periodyk ten od tomu 1 do 50 posiada jako główny swój tytuł: *Archeion* oraz podtytuł — *Czasopismo poświęcone sprawom archiwalnym*. Drugim podtytułem na przestrzeni tomów od 1 do 9 był — *Redaktor Stanisław Ptaszycki*. Kiedy zaś od tomu 10 nastali inni redaktorzy *Archeionu*, ostatnio wspomniany podtytuł występował w formie złożonej. Jego część pierwsza od tomu 10 do 19/20 brzmiała [*Czasopismo*] *założone przez Stanisława Ptaszyckiego*, w drugiej zaś części bywali wymieniani aktualni redaktorzy wydawnictwa. Od zdwojonego tomu 19/20 do 50 jako pierwszy podtytuł pisma brzmi: *Organ Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych*, a dopiero po nim następuje dawniejszy pierwszy podtytuł: *Czasopismo* itd.

Od tomu 1 do 9 redaktorem *Archeionu* był S. Ptaszycki, od 10 do 16 — Witold Suchodolski i Wincenty Łopaciński, 17—18 — W. Suchodolski i Piotr Bańkowski, tomu 19/20 — Rafał Gerber, a od t. 21 jest nim bez przerwy P. Bańkowski.

Do r. 1939 *Archeion* ukazywał się w odstępach niestálych, zależnie od zgromadzonego przez Redakcję materiału i funduszków przyznanych przez Ministerstwo WRiOP na ich publikację. Przeciętnie jednak wychodził częściej aniżeli jeden raz w roku. Ta nieregularność ukazywania się cechowała go również w pierwszych latach po II wojnie światowej. Dopiero od r. 1954 czasopismo ustaliło się jako regularny półrocznik, jakkolwiek także później bywały w tym względzie drobne odchylenia.

W r. 1927 ukazały się 1 i 2 tom czasopisma, w r. 1928 — 3 i 4, w 1929 — 5, 1930 — 6/7 oraz 8, w 1931 — 9, 1932 — 10, 1933 — 11, 1934 — 12, 1935 — 13, 1936 — 14, w latach 1937/38 — 15, w 1938/39 — 16, 1948 — 17 i 18, 1951 — 19/20, 1952 — 21, 1954 — 22 i 23, 1955 — 24, 1956 — 25 i 26, 1957 — 27, 1958 — 28 i 29, 1959 — 30 i 31, 1960 — 32 i 33, 1961 — 34 i 35, 1962 — 36, 37 i 38, 1963 — 39, 1964 — 40 i 41, 1965 — 42, 1966 — 43, 44 i 45, 1967 — 46 i 47, wreszcie w 1968 — 8, 49 i 50. Tom ostatni był jednak drukowany już w r. 1969.

Archeion bywa zawsze wydawany w formacie większej ósemki (B-5).

Objętość omawianego periodyku od początku aż do końca jest nierówna i nieustalona. W latach 1927—1939 najobszerniejszym był t. 14 (ss. 284), a najskromniejszym t. 11 (ss. 153). Po ostatniej wojnie najgrubszym był t. 41 (ss. 455) a najcieńszym t. 32 (ss. 201). Ostatnie tomy czasopisma bywają na ogół coraz obszerniejsze. Wszystkie dotychczasowe 50 tomów pisma liczą razem 13.488 stron druku, na skutek czego na jeden tom wypada przeciętnie około 260 str.

Nakład *Archeionu* przed r. 1939 wynosił około 500 egzemplarzy, a po r. 1945 wahał się pomiędzy 600 a 700 egz.

Ze względu na znajomości prof. Ptaszyckiego w Lublinie pierwsze 5 tomów periodyku drukowano we wspomnianym mieście. Tom podwójny 6/7

⁶ S. Ptaszycki: *Encyklopedia nauk pomocniczych historii i literatury polskiej*. Wyd. 2 przejr. i uzup. Cz. 1. Lublin 1922 Nakł. Uniwersytetu Lubelskiego 8° ss. 283.

⁷ *Archeion*. [T.] 1: 1927 s. nlb. 1.

wykonały drukarnie w Lublinie i Śremie (tutaj za protekcją J. Paczkowskiego). Tomy od 8 do 11 drukowano tylko w Śremie. Wreszcie wykonanie numerów od 12 do 50 powierzono zakładom graficznym w Warszawie, Łodzi, Pabianicach i Wrocławiu.

W celu ułatwienia zagranicznym odbiorcom *Archeionu* orientowania się w jego treści, Redakcja w tomach od 1 do 9 sporządzała również spisy rzeczy po francusku. Później zamieszczano streszczenia obcojęzyczne ważniejszych prac: w t. 11—18 po francusku, w t. 19/20 po francusku i rosyjsku oraz od t. 21 do 50 w języku angielskim i rosyjskim⁸.

4. SCHEMAT UKŁADU TREŚCI PISMA NA PRZESTRZENI LAT CZTERDZIESTU

Układ treści, zwłaszcza działów poszczególnych tomów *Archeionu*, był nieustalony i zmienny nie tylko w okresie międzywojennym (t. 1—16), ale również do r. 1954 (t. 23). Przed r. 1939 przewagę treściową posiadały w czasopiśmie rozprawy i artykuły z dziedziny archiwoznawstwa (dzieje i zasoby archiwów). Na drugim miejscu co do ilości były tu reprezentowane sprawozdania z działalności zbiorów państwowych, a na trzecim kwestie problemowe z archiwistyki, wśród których znowu dominowała terminologia archiwalna i sprawa selekcji (brakowania) akt.

Dopiero od t. 24 (1955) ustalił się obecny, tj. występujący w ostatnich tomach układ działów organu NDAP. Cechuje go daleko większe, aniżeli dawniej, zwrócenie uwagi na problemy archiwistyki (teorii i praktyki), dzieje kancelarii przeróżnych urzędów na terenie kraju, wprowadzenie stałego działu na temat archiwów zagranicznych, obszerniejsza kronika z życia i działalności archiwów polskich, liczne recenzje wydawnictw samoistnych i czasopism, tak naszych, jak zwłaszcza obcych — z państw socjalistycznych i zachodnich.

Oto niemalże stałe działy pisma na przestrzeni tomów od 24 do 50: 1 — okolicznościowy (w numerach jubileuszowych⁹), 2 — *Problemy archiwistyki*, 3 — *Archiwoznawstwo*, 4 — *Ustrój władz i organizacja kancelarii*, 5 — *Archiwa za granicą*, 6 — *Kronika archiwalna* [krajowa i zagraniczna], 7 — *Recenzje, sprawozdania z książek, notaty bibliograficzne*, 8 — *Przegląd zagranicznych czasopism archiwalnych*, 9 — *Kronika pośmiertna*, 10 — *Przekłady streszczeń* [na języki obce], 11 — *Wykazy wydawnictw NDAP*, 12 — [wkładka lub dodatek pt.] *Bibliografia archiwalna*.

Przekrojowo, w układzie rzeczowym, schemat zawartości treści *Archeionu* przedstawia się imponująco dopiero w rozplanowaniu *Spisu rzeczy* do 50 tomów czasopisma. Kopiuję go poniżej w jego 10 rozdziałach i główniejszych punktach¹⁰:

⁸ Por. *Archeion*, [T.] 1—50: 1927—1968 [druk.] 1969. — P. Bańkowski: *Narodziny i międzywojenne lata „Archeionu”*. (Dalej cyt. P. Bańkowski: *Narodziny Archeionu*, [T.] 50 s. 51—76.

⁹ [T.] 29 (Stopiędziesiąta rocznica Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie). — [T.] 40 (W setną rocznicę powstania styczniowego). — [T.] 41 (Na dwudziestolecie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej). — [T.] 50 (Na pięćdziesięciolecie Archiwów Państwowych (1918—1968) i czterdziestolecie „Archeionu” (1927—1967).

¹⁰ Por. R. Piechota: *Spis rzeczy* s. III—VII.

- I. Organizacja, zadania, sprawozdania i działalność archiwów:
 1. Organizacja archiwów
 2. Ciała doradcze i opiniodawcze
 3. Zadania archiwów
 4. Kadry archiwalne
 5. Gmachy archiwalne, ich wyposażenie, budżet
 6. Zjazdy, konferencje, narady
 7. Organizacje archiwalne
 8. Współpraca archiwów z organizacjami naukowymi
 9. Plany i sprawozdania z działalności państwowej służby archiwalnej.
- II. Problemy archiwistyki:
 - A. Terminologia archiwalna
 - B. Ogólne problemy archiwistyki
 - C. Szczegółowe problemy metodyczne
 1. Gromadzenie państwowego zasobu archiwalnego
 2. Opracowywanie zasobu przechowywanego w archiwach państwowych
 3. Państwowy zasób archiwalny przechowywany w urzędach, instytucjach, przedsiębiorstwach (narastający)
 4. Zabezpieczanie archiwów
 5. Pomoce archiwalne
 6. Udostępnianie zasobu
 7. Popularyzacja archiwów i archiwaliów
 - D. Działalność naukowa i wydawnicza państwowej służby archiwalnej
 1. Zadania i plany naukowo-badawcze w zakresie archiwistyki
 2. Publikacje archiwalne.
- III. Archiwa, ich dzieje i zawartość aktowa:
 1. Ogólne informacje o archiwach i archiwaliach
 2. Poszczególne archiwa podlegające Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych
 3. Archiwa wydzielone i nadzorowane
 4. Archiwalia przechowywane w bibliotekach.
- IV. Ustrój władz i organizacja kancelarii.
- V. Archiwa za granicą:
 1. Ogólne informacje o archiwach zagranicznych
 2. Informacje o archiwach w poszczególnych krajach
 3. Polonica w archiwach zagranicznych
 4. Rewindykacja i ekstradycja.
- VI. Międzynarodowe organizacje i konferencje archiwalne oraz współpraca z archiwami zagranicznymi:
 1. Międzynarodowa Rada Archiwów
 2. Międzynarodowy Komitet Terminologii Archiwalnej
 3. Międzynarodowy Komitet Sfragistyczny
 4. Międzynarodowe Kongresy Archiwalne
 5. Międzynarodowe Konferencje Okrągłego Stołu
 6. Międzynarodowe Staze Archiwalne
 7. Międzynarodowe Kursy Archiwalne
 8. Współpraca archiwów polskich z archiwami zagranicznymi.
- VII. Recenzje i sprawozdania z książek:
 1. polskie
 2. angielskie
 3. austriackie
 4. belgijskie
 5. czechosłowackie
 6. francuskie
 7. holenderskie
 8. indyjskie
 9. Niemieckiej Republiki Demokratycznej
 10. Berlina Zachodniego
 11. Niemieckiej Republiki Federalnej
 12. rumuńskie

13. *Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej*
14. *szwajcarskie*
15. *tureckie*
16. *węgierskie*
17. *włoskie*
18. *Związku Radzieckiego.*

VIII. *Przegląd archiwalny czasopism:*

1. *międzynarodowe*
2. *angielskie*
3. *austrjackie*
4. *belgijskie*
5. *bułgarskie*
6. *chińskie*
7. *czeskie*
8. *duńskie*
9. *francuskie*
10. *hiszpańskie*
11. *holenderskie*
12. *jugosłowiańskie*
13. *kubańskie*
14. *Niemieckiej Republiki Demokratycznej*
15. *Niemieckiej Republiki Federalnej*
16. *polskie*
17. *rumuńskie*
18. *Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej*
19. *szwajcarskie*
20. *szwedzkie*
21. *węgierskie*
22. *włoskie*
23. *Związku Radzieckiego.*

IX. *Bibliografia archiwalna.*

X. *Varia.*

5. TOMY SPECJALNE PISMA. „DODATKI DO ARCHEIONU”
I „BIBLIOTEKA ARCHEIONU”. BIBLIOGRAFIE

Oprócz wymienionych powyżej kilku numerów okolicznościowych, jubileuszowych omawiane pismo posiada szereg t o m ó w s p e c j a l n y c h, które koniecznie trzeba tu podkreślić. Są to przede wszystkim tomy: 1 (1927), 19/20 (1951), 24 (1955) i 41 (1964).

Tom 1 — jak na początek funkcjonowania czasopisma — przynosi dużą ilość rozpraw i artykułów problemowych, archiwoznawczych i sprawozdań.

Podwójny numer 19/20 zawiera podstawowe opracowania dotyczące teorii i praktyki archiwalnej, opartej jeszcze w większości na dorobku międzywojennym i w sumie stanowi jakby kompendium w swoim przedmiocie, zastępujące brak właściwego podręcznika nauki o archiwach.

Tom 24, poświęcony dziesięcioleciu działalności państwowej służby archiwalnej w Polsce Ludowej, przedstawia w pierwszej swej części właśnie osiągnięcia naszych archiwów państwowych za okres 1944—1954.

Wreszcie numer 41, dedykowany dwudziestej rocznicy istnienia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, opisuje podobne problemy i dorobek archiwów państwowych w latach 1944—1964.

Nieodłączną częścią recenzowanego periodyku były *Dodatki do Archeionu* i *Biblioteka Archeionu*. Obydwie te serie stanowiły jednocześnie pozycje samoistne, wchodzące w skład większej serii — *Wydawnictwa Archiwów Pań-*

stwowych, firmowanych przez Wydział Archiwów Państwowych przy Ministerstwie WRiOP. W serii tej na przestrzeni lat 1922—1933 wyszło piętnaście pozycji bibliograficznych, poświęconych przeważnie archiwoznawstwu (dziejom i zasobom poszczególnych archiwów).

Nie tyle z *Archeionem* ile z Wydziałem Archiwów Państwowych była związana druga poważna seria publikacyjna z tej dziedziny, mianowicie *Wydawnictwo Kursów Archiwalnych*, w którym w latach 1934—1937 ukazało się aż 9 broszur poświęconych przeważnie kwestiom metodycznym: kancelariom urzędów, registraturom, składnicom akt. Seria ta była jednocześnie chronologiczną kontynuacją *Wydawnictw Archiwów Państwowych*, a finansowała ją — zamiast Wydziału Archiwów Państwowych — Sekcja Archiwalna Towarzystwa Miłośników Historii w Warszawie¹¹.

W omawianym tu czasopiśmie były drukowane dwie grupy bibliografii archiwalnych: spisy prac zawartych w tymże organie oraz bibliografia archiwalna publikowana poza *Archeionem*. Tę drugą można z kolei podzielić na cztery części. Pierwszą z nich stanowi artykuł metodyczny A. Tomczaka napisany w sprawie polskiej bibliografii archiwalnej (t. 45). Do drugiej należą 4 zestawy polskiej bibliografii archiwalnej, opracowane przez R. Piechotę: z lat 1945—1955 (t. 39), 1956—1960 (t. 40), 1961—1965 (t. 45) i za rok 1966 (t. 49). Do trzeciej części można zaliczyć 2 wykazy wydawnictw archiwalnych, przeważnie nadesłanych do Redakcji pisma (t. 2, 5). W końcu w czwartej znajdują się 3 omówienia literatury archiwalnej z terenu krajowego (t. 3, 15, 17).

Zawartość rzeczy samego *Archeionu* podawano w tymże organie naukowym już 4 razy: A. Moraczewski uczynił to odnośnie zeszytów 1—15 (t. 15), E. Brańska w stosunku do numerów 16—30 (t. 33), R. Piechota dla tomów 31—42 (t. 46) i taz — względem całości czasopisma¹².

Ostatniemu *Spisowi rzeczy*, rozłożonemu logicznie na 10 rozdziałów, rozpadających się z kolei na punkty i podpunkty, poświęcę nieco uwagi.

Najpierw można by dyskutować z Autorką na temat kolejności niektórych punktów i drobniejszych podziałów schematu jej opracowania oraz, czy dana pozycja powinna się znajdować w tym a nie innym punkcie.

Pozycje bibliograficzne w poszczególnych podziałach rzeczowych słusznie zostały ułożone alfabetycznie — autorami prac względnie tytułami publikacji źródłowych, za wyjątkiem nielicznych, które uszeregowano już to chronologicznie (sprawozdania), już to alfabetycznie ale nazwiskami nie pisarzy lecz zmarłych archiwistów, którzy stali się przedmiotem opisów. Informator obejmuje 1740 pozycji (s. 1—118), zatem na jeden tom recenzowanego periodyku przypada przeciętnie aż około 35 różnego rodzaju opracowań. Całość broszury kończy się indeksem osobowym (s. 119—125) oraz reprodukcją kart tytułowych i spisów treści tomów 1 i 50 (s. 127—133).

Podkreślając na tym miejscu wielką użyteczność opracowania R. Piechoty oraz wiele dalszych jego zalet, które zarówno przez stałych odbiorców *Archeionu*, jak też innych polihistoryków zostaną w pełni docenione, jednocześnie wypadnie wskazać na szereg drobnych jego niedociągnięć.

Naprzód brak w *Spisie rzeczy* artykułu M. Husarskiej pt. *Kopie czy oryginały na wystawach?* (t. 24 s. 176—178). Dalej Autorka nie uwypukliła

¹¹ Por. poszczególne zeszyty wymienionych wydawnictw. — P. Bańkowski: *Narodziny* s. 72—73.

¹² R. Piechota: *Spis rzeczy*.

drugiej części artykułu W. Suchodolskiego pn. *Projekt przewodnika po archiwach państwowych doby porozbiorowej (1772—1918)*, zatytułowanej *Ankieta archiwalna. Objaśnienia ogólne* (t. 12 s. 232—239).

Pozycje 114, 272, 498, 512, 652, 657, 934 nie są ogólnymi pracami konstrukcyjnymi ale recenzjami opracowań lub czasopism i trzeba je było umieścić w rozdziale VII pt. *Recenzje i sprawozdania z książek* oraz w VIII pn. *Przeгляд archiwalnych czasopism*. Odwrotnie — poz. 936 i 1225 nie są zwykłymi recenzjami ale artykułami omawiającymi obszerniejszą literaturę archiwalną i wypadałoby zamknąć je w rozdz. IX pt. *Bibliografia archiwalna*.

W dziale recenzji *Spis rzeczy* dość często nie wymienia autorów omawianych opracowań, np. w poz. 1194 (ma być: A. Fastnacht), względnie wydawców publikacji źródłowych, np. w poz. 1230 (powinno być: E. Trzyna i S. Żyga) lub w poz. 1231 (ma być: L. Żytkowicz). Podobnie przy recenzowaniu prac zamieszczonych w wydawnictwach zbiorowych — nie podaje tychże wydawnictw, np. w poz. 1368 (powinno być — w: *Sacrum Poloniae Millenium*. T. 8/9. Rzym 1962).

Do małej liczby rozpraw i artykułów traktujących o archiwach kościelnych, drukowanych w *Archeionie*, wyodrębnionych przez Autorkę w poz. 927—936, trzeba koniecznie dodać poz. 674 i 683, jak również częściowo poz. 846, 856 i 903, omawiające zespoły akt lub dokumenty instytucji religijnych, znajdujące się obecnie w zbiorach państwowych.

Nie wiadomo także, dlaczego R. Piechota wydawnictwa polskie opublikowane za granicą, rozlokowała np. wśród państwowego dorobku polihistorycznego francuskiego (poz. 1293) czy włoskiego (poz. 1362—1363, 1368)?

Również układ *Spisu rzeczy* niedokładnie pokrywa się z jego zawartością (od s. 107 do 118).

Z tego powodu, że redaktorzy czasopisma (od początku do końca) nie oznaczali poszczególnych jego jednostek nazwą: tom, numer, zeszyt itp., Autorka — w myśl wskazań polskich norm bibliograficznych — nazwała je tutaj tomami, zamieszczając skrót słowa tom w nawiasach prostokątnych — [T.]. Ponieważ jednocześnie, jak to żądają wspomniane normy, nie zmieniła cyfr rzymskich tychże tomów na arabskie, w rezultacie spowodowała w swoim opracowaniu wielką pstrokaciznę, powtórzoną aż 1740 razy.

Jakimś niedopatrzaniem ze strony wydawnictwa wypadnie nazwać fakt, iż *Spis rzeczy* ukazał się tylko w nakładzie 600 egzemplarzy i że jest on już wyczerpany. Nie wiadomo, czy dotarł do wszystkich odbiorców *Archeionu* (mam tu na myśli abonentów zaopatrujących się w to pismo w księgarniach), a przecież reflektowali na niego także inni.

6. PRZEOBFITY MAGAZYN PRAC TREŚCI ARCHIWALNEJ

Omawiane tu czasopismo na przestrzeni 40 lat swojego istnienia zawiera przebogatą kopalnię wiedzy na temat polskich archiwów świeckich oraz ich zasobów. W nim odbija się chronologicznie organizacja naszych archiwów, ich potrzeb, zamierzeń i dokonań. Główny dorobek *Archeionu* ześrodkowany jest w dziedzinie problemowej, archiwoznawczej oraz sprawozdawczo-recenzyjnej. Obszerniejszy schemat rzeczowy pisma oglądaliśmy w punkcie poprzednim. Liczba zaś 1740 różnych pozycji bibliograficznych, znajdująca się w jego 50 tomach, mówi sama za siebie.

Na tym miejscu dokonuję selekcji najważniejszych, w moim mniemaniu,

rozpraw i artykułów zawartych w piśmie. Do nich zaliczam wszystkie zestawienia i omówienia bibliograficzne, dużą liczbę opracowań metodycznych, związanych z teorią i praktyką archiwalną, oraz obszerniejsze prace z archiwoznawstwa, wśród nich także mające za przedmiot mikrofilmy.

Dokonując owego wyboru oraz publikując go tutaj pragnę od razu osiągnąć 3 cele: 1) dać w ręce odbiorcom naszego czasopisma nieposiadających *Archeionu* wykaz najwartościowszych prac w nim drukowanych, 2) unaocnić tenże spis szczególnie moim uczniom nauk pomocniczych historii na Wydziale Teologicznym KUL, 3) przygotować tym samym znaczny odcinek literatury przedmiotu do zamierzonego wydania pracy informacyjnej pt. *Warsztat bibliograficzny archiwisty, względnie Vademecum dla archiwistów*.

WYBÓR TYTUŁÓW WAŻNIEJSZYCH PRAC ARCHEIONU:

A. BIBLIOGRAFIA ARCHIWALNA:

I. Ogólnie:

Tomczak Andrzej: W sprawie polskiej bibliografii archiwalnej, t. 45 s. 161—173.

II. Archeionu:

Brańska Eugenia: Spis rzeczy w „Archeionie” od nr XVI (1939) do nr XXX (1959), t. 33 s. 143—181.

Moraczewski Adam: Indeks do zeszytów [Archeionu] od 1 do 15. 1927—1937/8, t. 15 s. 238—270.

Piechota Regina: Spis rzeczy w „Archeionie” od nr 31 (1959) do nr 42 (1965), t. 46 s. 1—48 (Dodatek).

Piechota Regina: Spis rzeczy zawartych w pierwszych pięćdziesięciu tomach „Archeionu”, I (1927) — L (1968). Dodatek do tomu L. Warszawa 1969 ss. 125.

III. Poza Archeionem:

Bibliografia. Wydawnictwa nadesłane do Redakcji, zawierające prace z archiwistyki lub oparte na materiale archiwalnym, wydane w Polsce, t. 5 s. 119—128.

Piechota Regina: Bibliografia archiwalna za lata 1945—1955, t. 39 s. 1—15 (Wkładka).

Piechota Regina: Bibliografia archiwalna za lata 1956—1960, t. 40 s. 1—23 (Wkładka).

Piechota Regina: Polska bibliografia archiwalna za lata 1961—1965, t. 45 s. 1—42 (Wkładka).

Piechota Regina: Polska bibliografia archiwalna za rok 1966, t. 49 s. 237—256.

Spis ważniejszych wydawnictw i prac dotyczących się polskich archiwów państwowych, t. 2 s. 194—207.

IV. Przegląd literatury archiwalnej:

Bachulski Aleksy: Sprawozdania z literatury archiwalnej. Wydawnictwa Kur-sów Archiwalnych. Z. 1—5, t. 13 s. 130—137.

Kaczmarczyk Kazimierz: Literatura archiwalna Odrodzonej Polski (1918—1926), t. 3 s. 84—167.

Konarski Kazimierz: Z archiwistyki kościelnej. Ateneum Kapłańskie. R. 36—40: 1935—1937 (Włocławek), t. 15 s. 127—131.

Stebelski Adam: Przegląd powojennych publikacji dotyczących archiwów, t. 17 s. 164—178.

B. ARCHIWISTYKA:

I. Profilaktyka archiwalna:

1. Kancelaria urzędu:

a. Wskazówki teoretyczne i praktyczne:

1° Wyposażenie kancelarii:

Kaczmarczyk Kazimierz: W sprawie ustalenia jakości względnie formatu papieru, atramentu, taśmy i kalki, t. 9 s. 74—80.

2° Pomoce kancelaryjne:

Motas Mieczysław: Pomoce kancelaryjne w centralnych urzędach i instytucjach w okresie międzywojennym, t. 35 s. 105—129.

3° Wykazy akt:

Gdynia Maria, Poprawska Stanisława: Wykaz akt przedsiębiorstw hutniczych, t. 34 s. 3—23.

Manteuffel Tadeusz: Wykaz akt w kancelarii urzędu, t. 19/20 s. 178—193.

Radtke Irena: Jednolite rzeczowe wykazy akt, t. 44 s. 31—49.

4° Produkcja aktowa:

Bielińska Maria. Akt jako obiekt archiwalny w kancelarii urzędu i w składnicy akt, t. 21 s. 145—167.

b. Dzieje i organizacja kancelarii:

1° Kancelarie państwowe:

Rostocki Władysław: Księgi kancelaryjne i akta spraw w urzędach administracji państwowej Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego, t. 29 s. 251—266.

Tomczak Andrzej: Kilka uwag o kancelarii królewskiej w drugiej połowie XVI w. [...], t. 37 s. 235—252.

2° Kancelarie grodzkie i ziemskie:

Bielecka Janina: Organizacja i działalność kancelarii ziemskich i grodzkich wielkopolskich XIV—XVIII w., t. 22 s. 129—155.

3° Kancelarie miejskie:

Arłamowski Kazimierz: Kancelarie zarządów miejskich w zaborze austriackim w latach 1772—1918, t. 38 s. 241—269.

Friedberg Marian: Kancelaria miasta Kazimierza pod Krakowem 1335—1802, t. 36 s. 137—170.

Friedberg Marian: Kancelaria miasta Krakowa do połowy XVIII wieku, t. 24 s. 277—304.

Wenzel — Homecka Zofia: Sąd sześciu miast (1356—1725), t. 44 s. 187—211.

II. Archiwum:

1. Organizacja i zadania archiwów:

a. Ustawodawstwo:

Dekret z dnia 29 marca 1951 r. o archiwach państwowych, t. 19/20 s. 4—5.

Motas Mieczysław: O przepisach archiwalnych w Polsce międzywojennej (1918—1939), t. 48 s. 111—136.

Abraham Władysław: Ustawodawstwo kościelne o archiwach, t. 4 s. 1—14.

b. Organizacja i sieć archiwów:

Bielińska Maria: Rozwój sieci archiwalnej w Polsce Ludowej w latach 1944—1953, t. 24 s. 6—14.

Brańska Eugenia: Sieć organizacyjna archiwów państwowych w Polsce Ludowej, t. 41 s. 9—30.

Ehrenkreutz Stefan: Archiwiści objazdowi czy konserwatorowie zabytków sztuki i kultury?, t. 1 s. 145—154.

Manteuffel Tadeusz: Archives de l'État en Pologne. Origines, organisation et état actuel [...], t. 9 s. 1—35.

Rybarski Antoni: Centralny Zarząd Archiwalny w odrodzonej Rzeczypospolitej Polskiej, t. 1 s. 1—14.

Kwolek Jan: Naukowa organizacja archiwów diecezjalnych, t. 4 s. 15—35.

c. Zadania i cele archiwów:

Altman Henryk: Archiwa w służbie badań historycznych, t. 32 s. 3—10.

Bielińska Maria: Stan i zadania archiwów wobec aktualnych potrzeb nauki historycznej, t. 26 s. 3—17.

Gerber Rafał: Cele i zadania służby archiwalnej w Polsce, t. 19/20 s. 6—18.

Hejnosz Wojciech: Jeszcze o archiwach, bibliotekach i ich publicznej użyteczności naukowej, t. 16 s. 85—94.

Konarski Kazimierz: Nowe zadania polskiej archiwistyki, t. 17 s. 23—26.

Manteuffel Tadeusz: Zadania archiwistów na obecnym etapie badań historycznych [...], t. 25 s. 19—23.

Siemieński Józef: Nasze potrzeby, t. 2 s. 208—211.

Suchodolski Witold: Archiwa wobec dzisiejszej problematyki badań historycznych, t. 17 s. 20—22.

Tomczak Andrzej: Rzut oka na dzieje archiwów polskich i na ich aktualne zadania, t. 43 s. 55—82.

d. Kształcenie archiwistów:

Chrościcka Halina: Szkolenie kierowników składnic akt w Archiwum Akt Nowych w Warszawie, t. 28 s. 237—238.

Friedberg Marian: Przygotowanie do zawodu archiwisty, t. 44 s. 7—29.

Hejnosz Wojciech: Kilka uwag o archiwistach i bibliotekarzach, t. 15 s. 65—74.

Kroll Bogdan: W sprawie pomocniczego personelu archiwalnego, t. 28 s. 11—19.

Groniowski St. A.: O wspólny związek archiwistów i bibliotekarzy polskich, t. 15 s. 75—90.

2. Problemy archiwistyki:

a. Rozgraniczenie zbiorów:

Altman Henryk: Archiwa. Ośrodki dokumentacyjne. Biblioteki. Muzea. Stosunki wzajemne. Próby rozgraniczenia [...], t. 38 s. 7—11.

Bańkowski Piotr: Archiwalia i biblioteczne zbiory rękopiśmienne, t. 19/20 s. 217—229.

Stebelski Adam: Rękopis archiwalny i biblioteczny, t. 19/20 s. 230—240.

b. Terminologia archiwalna:

Dąbkowski Przemysław: [Archiwista i archiwariusz], t. 4 s. 44.

Konarski Kazimierz: Terminologia archiwalna i jej problemy, t. 18 s. 71—86.

Kryński Adam Antoni: Archiwista i archiwariusz, t. 4 s. 36—43.

Ptaszycki Stanisław: [Archiwista i archiwariusz], t. 4 s. 44.

Ptaszycki Stanisław: Archiwum — Archeion, t. 3 s. 1—11.

Siemieński Józef: Roztrząsania terminologiczne, t. 3 s. 12—22; t. 4 s. 45—53; t. 5 s. 59—64.

c. Praca nad zasobem archiwalnym:

1° Czynności wstępne i zarazem stale trwające:

α. Gromadzenie i powiększanie zasobu:

Jankowska Jadwiga: Kształtowanie państwowego zasobu archiwalnego w archiwach państwowych Polski Ludowej, t. 41 s. 55—76.

Moraczewski Adam: Sprawa przekazywania akt administracji rządowej do archiwów państwowych w świetle obowiązujących przepisów, t. 15 s. 35—48.

β. Scalanie archiwaliów:

Jankowska Jadwiga: Scalanie archiwaliów [...], t. 22 s. 8—20.

γ. Selekcja (brakowanie) akt:

Altman Henryk: Zagadnienie selekcji akt w archiwistyce współczesnej [...], t. 29 s. 113—130.

Bachulski Aleksy: Brakowanie akt, t. 19/20 s. 241—253.

Bielińska Maria: Pozaarchiwalne brakowanie akt w świetle obowiązujących przepisów [...], t. 22 s. 48—58.

Bielińska Maria: Zasady oceny akt najnowszych [...], t. 29 s. 99—112.

Jaros Jerzy: Brakowanie akt najnowszych [...], t. 25 s. 24—46.

Manteuffel Tadeusz: Brakowanie akt w świetle ankiety Międzynarodowego Instytutu Współpracy Umysłowej, t. 15 s. 49—57.

Nawrocki Stanisław: Praktyka brakowania akt w urzędach, przedsiębiorstwach i instytucjach, t. 40 s. 95—104.

Pawłowski Bronisław: Nieco o brakowaniu akt, t. 3 s. 23—29.

Schwineköper Berent: Zagadnienie masowości akt w archiwach [...], t. 25 s. 221—235.

Tarakanowska Maria: Problem brakowania akt w Polsce w świetle przepisów i literatury archiwalnej w latach 1918—1965, t. 46 s. 43—55.

Wąsowicz Michał: Konferencja w sprawie brakowania ksiąg i akt gruntowych sądów niemieckich, t. 44 s. 265—266.

δ. Zabezpieczanie archiwaliów:

αα. Ogólnie:

Bielińska Maria: Z problematyki zabezpieczania akt najnowszych, t. 26 s. 122—130.

ββ. Konserwacja pomieszczeń i materiałów archiwalnych:

Gumowski Marian: Pieczęcie w archiwach i ich reprodukcja, t. 19/20 s. 409—436.

Husarska Maryna: Konserwacja materiałów archiwalnych w Polsce Ludowej, t. 41 s. 115—126.

Kowalik Romuald: Szkodniki papieru i jego konserwacja, t. 19/20 s. 367—408.

Kowalik Romuald, Sadurska Irena: Ochrona mikrofilmu przed działaniem mikroflory, t. 49 s. 17—24.

Sadurska Irena, Kowalik Romuald: Stosowanie chlorowanych fenoli do dezynfekcji pomieszczeń archiwalnych, bibliotecznych i muzealnych, t. 48 s. 37—44.

Wyczańska Krystyna: O konserwacji i reprodukowaniu pieczęci, t. 19/20 s. 437—446.

γγ. Mikrofilmowanie zbiorów:

Janowski Andrzej, Jesionek Czesław: Problem mikrofilmowania akt w archiwach, t. 50 s. 97—112.

Kruszyński Jan: Nowy aparat do reprodukcji fotograficznej i jego zastosowanie, szczególnie do zabytków archiwalnych, t. 14 s. 23—35.

Wyczański Andrzej: Mikrofilm w archiwach i bibliotekach polskich, t. 26 s. 131—151.

2° Porządkowanie i inwentaryzacja archiwaliów:

α. Ogólnie:

Biernat Czesław: Wyodrębnianie zespołów w zasobie aktowym rad narodowych, t. 42 s. 7—23.

Biernat Czesław: Zasada przynależności zespołowej w ujęciu archiwistów holenderskich [...], t. 37 s. 121—127.

Chrościcka Halina: Problematyka zespołów otwartych [...], t. 37 s. 69—95.

Cieślak Franciszek: Uwagi w sprawie opracowania zespołów otwartych [...], t. 37 s. 95—99.

Grygier Tadeusz: Niektóre problemy zespołu otwartego [...], t. 37 s. 99—104.

Ihnatowicz Ireneusz: Z problematyki archiwalnej zespołów otwartych [...], t. 37 s. 104—111.

Konarski Kazimierz: Podstawowe zasady archiwistyki, t. 19/20 s. 19—104.

Konarski Kazimierz: Z zagadnień nowożytnej archiwistyki polskiej t. 1 s. 106—124.

Manteuffel Tadeusz: Dziedziczenie registratur a ich porządkowanie [...], t. 1 s. 135—139.

Manteuffel Tadeusz: Początki współczesnej państwowej biurowości polskiej jako materiał do organizacji registratur w urzędach państwowych (1917—1920), t. 5 s. 45—58.

Pražak Jiří: Tak zwana wolna zasada proveniencji [...], t. 27 s. 47—57.

Radtke Irena: Narastanie zespołów akt w zakładach pracy w świetle obowiązujących przepisów kancelaryjnych, t. 48 s. 7—23.

Radtke Irena: Zagadnienie zespołów złożonych i sukcesji akt w aktach administracji państwowej XIX i XX w. [...], t. 33 s. 3—19.

Stebelski Adam: Porządkowanie akt, t. 19/20 s. 105—138.

Stebelski Adam: Zespół akt i niektóre jego aspekty [...], t. 37 s. 117—120.

Zyśko Wojciech: Zagadnienie opracowywania zespołów otwartych — założenia do instrukcji, t. 41 s. 197—207.

β. Pomoce archiwalne (dawne i sporządzane):

Bańkowski Piotr: Sumariusz staropolski, t. 25 s. 236—256.

Bielecka Janina: Uwagi o sumaryzowaniu i indeksowaniu ksiąg ziemskich i grodzkich [...], t. 37 s. 140—145.

Budka Włodzimierz: Indeksy archiwalne [...], t. 37 s. 136—139.

Konarski Kazimierz: Indeks archiwalny — próba metody, t. 36 s. 13—35.

Maciejewska Wanda: Skorowidze i indeksy [...], t. 37 s. 148—152.

Ptaśnikowa Anna: Dwa projekty sumariusza archiwalnego [...], t. 37 s. 129—135.

Stebelski Adam: Sumariusz jako naukowa pomoc ewidencyjna w archiwum, t. 24 s. 142—175.

γ. Opracowywanie dokumentów:

Kaczmarczyk Kazimierz, Karwasińska Jadwiga, Wolff Adam: Opracowanie dokumentów pergaminowych i papierowych w archiwum, t. 19/20 s. 139—177.

Wolff Adam: Archiwalne karty inwentarzowe, t. 17 s. 151—163. [Poz. odnosi się także do p. δ, αα].

δ. Opracowywanie akt:

αα. Ogólnie:

Konarski Kazimierz: Wstęp do inwentarza zespołu archiwalnego. Zasady opracowania, t. 21 s. 192—201.

Pańków Stanisława: Przewodniki archiwalne, t. 45 s. 15—27.

Pestkowska Maria: Uwagi o opracowywaniu inwentarzy archiwalnych, t. 43 s. 7—14.

Siemieński Józef: Katalogowanie archiwów po bibliotekarsku, t. 1 s. 125—134.

Suchodolski Witold: Projekt przewodnika po polskich archiwach państwowych doby porozbiorowej (1772—1918), t. 12 s. 227—239.

ββ. Akta administracji państwowej, samorządowe i sądowe:

Arlamowski Kazimierz: Akta powiatowych urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadczy gospodarstw wiejskich i problem ich porządkowania metodą tabel zbiorczych, t. 30 s. 3—14.

Budka Włodzimierz: Uwagi o porządkowaniu ekstraktów grodu krakowskiego, t. 36 s. 37—48.

Czapliński Marian: Podstawowe elementy porządkowania akt administracji XIX—XX wieku na Śląsku, t. 27 s. 15—33.

Gołębiowska Leokadia: Akta o wartości trwałej w najwyższych organach władzy i administracji państwowej [...], t. 29 s. 131—137.

Jankowska Jadwiga: Konferencja w sprawie porządkowania akt urzędów ziemskich, t. 25 s. 365—369.

Kamiński Adam: Z problematyki porządkowania najnowszych akt administracji państwowej i samorządowej, t. 27 s. 3—13.

Kośtuś Wojciech: Akta o wartości trwałej w terenowych organach administracji państwowej [...], t. 29 s. 139—145.

Łysiak Ludwik: Akta sądowe XIX—XX w. [...], t. 25 s. 64—84.

Maciejewska Wanda: Międzyarchiwalna konferencja w sprawie porządkowania akt miejskich, t. 29 s. 303—304.

Prochaska Antoni: Pierwotny układ akt ziemskich, t. 1 s. 140—144.

Prochaska Antoni: Podział akt ziemskich w XVI w., t. 2 s. 58—70.

Szymańska Halina, Śmiałowski Józef: Akta notarialne z terenu Królestwa Polskiego i ich wartość naukowa [...], t. 30 s. 43—67.

γγ. Akta gospodarcze, przemysłowe, fabryczne:

Cieślak Franciszek, Zyśko Wojciech: Akta o wartości trwałej w administracji rolnej, państwowych gospodarstwach rolnych i spółdzielniach produkcyjnych [...], t. 29 s. 187—198.

Fijałek Jan. Akta i składnice akt spółdzielni produkcyjnych i państwowych gospodarstw rolnych [...], t. 25 s. 127—147.

Grodek Andrzej: Archiwalia gospodarcze, t. 19/20 s. 338—355.

Ihnatowicz Ireneusz: Akta o wartości trwałej w przedsiębiorstwach przemysłowych [...], t. 29 s. 177—186.

Ihnatowicz Ireneusz: Akta przemysłowe najnowsze [...], t. 25 s. 85—105.

Landau Zbigniew, Tomaszewski Jerzy: Centralne gospodarcze instytucje koordynacyjne i ich akta o wartości trwałej [...], t. 29 s. 147—158.

Rynkowska Anna. Archiwalia fabryczne i zagadnienie ich porządkowania [...], t. 22 s. 38—47.

Stodolny Czesław: Ocena akt o wartości trwałej związków zawodowych na terenie województwa gdańskiego, t. 45 s. 39—48.

Tomaszewski Jerzy: Akta instytucji kredytowych w Polsce [...], t. 25 s. 106—126.

Wielopolski Alfred: Akta bankowe o wartości trwałej [...], t. 29 s. 159—175.

δδ. Akta podworskie, rodzinne, prywatne, spuścizny:

Bańkowski Piotr: Porządkowanie archiwaliów prywatnych, t. 19/20 s. 194—216.

Brańska Eugenia: Porządkowanie archiwaliów podworskich. (Projekt instrukcji i schemat układu akt). [...], t. 22 s. 30—37.

Piber Andrzej: Spuścizna archiwalna, jej istota, zawartość, układ, metody porządkowania, t. 42 s. 43—62.

Polaczkówna Helena: Uwagi o porządkowaniu prywatnych archiwów rodzinnych, t. 16 s. 1—20.

Smoleńska Barbara: Archiwa podworskie w Polsce Ludowej, t. 24 s. 37—48.

Stebelska Halina: Typy akt majątkowych epoki feudalnej w archiwach podworskich, t. 26 s. 152—171.

εε. Akta klasztorne:

Kaczmarczyk Kazimierz: Porządkowanie archiwów klasztornych, t. 47 s. 7—22.

ζζ. Akta wytworzone przez kancelarie obce:

Jankowska Jadwiga: Druga konferencja archiwalna w sprawie porządkowania akt pruskich, t. 27 s. 314—315.

Kamiński Adam: Konferencja w sprawie porządkowania i brakowania akt o układzie austriackim, t. 24 s. 333—337.

Marszałek Franciszek: Brakowanie i inwentaryzacja ponemieckich akt sądowych, t. 32 s. 11—30.

Nawrocki Stanisław: Zagadnienie formułowania tytułów obcojęzycznych zespołów akt, t. 46 s. 57—63.

ε. Zbiory pieczęci:

Frankiewicz Bogdan: Zbiory pieczęci w świetle ankiet Międzynarodowego Komitetu Sfragistycznego, t. 42 s. 269—280.

ζ. Dokumentacja techniczna, kartografia:

Kuzin A. A.: Archiwa techniczne. Rozdział 12: Materiały dokumentacji technicznej w archiwach państwowych [...], t. 28 s. 21—30.

Sarnowicz Jerzy: Rysunki techniczne i ich przechowywanie w archiwach [...], t. 25 s. 178—183.

Staroń Olimpia: Problem dokumentacji technicznej w archiwach [...], t. 25 s. 167—177.

Warecka Daniela: Zbiory kartograficzne i ich rola w gospodarce narodowej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej [...], t. 25 s. 148—166.

η. Materiały redakcyjne, druki, dokumentacja mechaniczna:

Kołodziejczak Mieczysław: Zagadnienie przechowywania i porządkowania materiałów ulotnych w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Łodzi, t. 27 s. 35—46.

Nowicki Romuald: Kilka uwag o materiałach archiwalnych powstałych sposobem mechanicznym, t. 31 s. 3—9.

Nowicki Romuald: II krajowa narada pracowników mikrofilmowych w archiwach państwowych, t. 36 s. 211—213.

Paszkowski Gabriel: Nagrania dźwiękowe w archiwach, t. 41 s. 209—222.

Ptaśnikowa Anna, Rostocka Karolina: Konferencja poświęcona zagadnieniom zabezpieczania akt prasowych, t. 32 s. 139—141.

Rostocka K[arolina]: Trzecia konferencja w sprawie zabezpieczania materiałów archiwalnych instytucji wydawniczych, t. 35 s. 146—149.

θ. Udział w udostępnianiu akt. Kwerendy w archiwum:

Handelsman Marcei: Metoda poszukiwań archiwalnych. [Cz.] 1, t. 2 s. 31—48.

Stebelska Halina: Udostępnianie materiałów archiwalnych w archiwach państwowych Polski Ludowej [w latach 1945—1963], t. 41 s. 127—137.

4° Popularyzacja archiwów. Wystawy:

Husarska Maryna: Kopie czy oryginały na wystawach?, t. 24 s. 176—178.

Pańków Stanisława: Wystawy archiwalne, t. 30 s. 15—29.

5° Działalność naukowa i wydawnicza archiwów:

Arlamowski Kazimierz: Postulaty badawcze w zakresie archiwistyki współczesnej i organizacja badań [...], t. 37 s. 27—47.

Bańkowski Piotr: Postulaty badawcze polskiej nauki w archiwach [...], t. 37 s. 47—56.

Friedberg Marian: Najważniejsze zadania badawcze archiwisty [...], t. 37 s. 64—67.

Friedberg Marian: Zagadnienie wydawnictw źródeł historycznych, t. 22 s. 59—87.

Friedberg Marian, Mencil Tadeusz: Archiwa jako warsztat pracy wydawniczej [...], t. 25 s. 184—206.

Kamiński Adam: Potrzeby badawcze naszej archiwistyki [...], t. 37 s. 56—61.

Lesiński Henryk: Problem naukowego rozpoznania archiwów [...], t. 37 s. 61—64.

Młodkowski Tadeusz: Z doświadczeń archiwisty powiatowego w zakresie badań regionalnych i prac kulturalno-oświatowych w terenie, t. 24 s. 74—86.

Popiołek Stefan: Rola i miejsce kierownika powiatowego archiwum państwowego w pracy regionalnej, t. 44 s. 61—71.

6° Sprawozdania z działalności archiwów państwowych:

Jankowska Jadwiga: Państwowy zasób archiwalny i prace nad nim w Polsce Ludowej, t. 24 s. 15—25.

Łopaciński Wincenty: Archiwa państwowe Rzeczypospolitej Polskiej. (Stan na dzień 1 stycznia 1927 r.). Na podstawie materiałów dostarczonych przez poszczególne archiwa państwowe, t. 1 s. 15—32.

C. ARCHIWOZNAWSTWO:

I. Ogólnie:

Altman Henryk: Ustawodawstwo fabryczne i inspekcja fabryczna, t. 21 s. 27—57.

Bachulski Aleksy: Archiwa gospodarcze, t. 15 s. 10—25.

Manteuffel Tadeusz: Archiwa państwowe w minionym pięćdziesięcioleciu [1918—1968], t. 50 s. 9—25.

Suchodolski Witold: Archiwa polskie za okupacji (1939—1945), t. 17 s. 54—83.

II. Archiwa państwowe (świeckie):

Arlamowski Kazimierz: Archiwum Akt Dawnych Miasta Przemysła, jego dzieje, zasób i pracownicy, t. 39 s. 17—44.

Badecki Karol: Archiwum miasta Lwowa. Jego stan obecny oraz potrzeby reorganizacyjne, inwentaryzacyjne i wydawnicze, t. 12 s. 77—200.

Bańkowski Piotr: Archiwum Kameralne i jego losy, t. 17 s. 114—143.

Iwaskiewicz Janusz: Z dziejów Archiwum Akt Dawnych w Warszawie. Uporządkowanie archiwów Księstwa Warszawskiego, t. 2 s. 83—95.

Jakubowski Jan: Archiwum Państwowe W. X. Litewskiego i jego losy, t. 9 s. 1—18.

Jankowska Jadwiga: Dzieje zbioru pod nazwą „Archiwum Królestwa Polskiego”, t. 44 s. 113—126.

Jankowska Jadwiga: O tak zwanej Metryce Litewskiej w zasobie Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie, t. 32 s. 31—56.

Karwasińska Jadwiga: O najdawniejszych księgach tzw. „Rachunków dworu królewskiego”, t. 1 s. 155—175.

Kętrzyński Stanisław: Uwagi o początkach Metryki Koronnej i jej charakterze w XV w., t. 2 s. 1—30.

Konarski Kazimierz: Archiwum Akt Dawnych w Warszawie, t. 25 s. 281—308.

Landau-Paszkowska Elżbieta: Organizacja i działalność Archiwum Dokumentacji Mechanicznej w Warszawie, t. 41 s. 149—157.

Lewandowicz Leszek: Organizacja i działalność Centralnego Archiwum Wojskowego, t. 31 s. 65—81.

Mencel Tadeusz: Losy staropolskich akt partykularnych w latach 1795—1815, t. 31 s. 23—35.

III. Archiwa kościelne:

Glemma Tadeusz: O archiwach warmińskich we Fromborku, t. 9 s. 19—35.

Kaczmarczyk Kazimierz: Archiwum OO. Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie, t. 6/7 s. 123—159.

Mańkowski Tadeusz: Archiwum lwowskiej katedry ormiańskiej, t. 10 s. 1—11.

Urban Wincenty: Archiwum Archidiecezjalne we Wrocławiu, t. 25 s. 309—320.

Zajączkowski Stanisław: Archiwum Kapitulne we Lwowie, t. 5 s. 31—36.

7. WIELKIE OSIĄGNIĘCIE

Ukazanie się jubileuszowego — 50-tego tomu omówionego czasopisma jest wielkim osiągnięciem Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, Redakcji *Archeionu* oraz jej współpracowników. Ankieta przeprowadzona w ciągu r. 1966 przez Redakcję półrocznika wśród archiwów i archiwistów w sprawie *Archeionu* wykazała, że: spełnia on w sposób zupełnie zadawalający swoje wielkie zadania. Po pierwsze swymi rozprawami i artykułami metodycznymi zastępuje brak rodzimego podręcznika archiwistyki. Po wtóre — przez artykuły i recenzje — informuje o dziejach i zasobach archiwów. Po trzecie przynosi wiadomości o organizacji zbiorów archiwalnych oraz o pracy w nich w kraju i za granicą. Wreszcie podaje projekty i sposoby dalszych usprawnień w tejże pracy. Na razie, z różnych względów, nie wszystkie one mogą być zrealizowane¹³. Należy jednak ufać, że (pod wpływem tych licznych, bo aż 110 wypowiedzi) czasopismo polskie, które już od lat znajduje się w czołówce europejskiej a nawet światowej wśród tego rodzaju periodyków, stopniowo jeszcze bardziej będzie się doskonalić. Dalszych przeto sukcesów tak co do liczby tomów, ich objętości, jak zwłaszcza świetnego poziomu naukowego temu bardzo zasłużonemu dla nauki polskiej wydawnictwu szczerze życzymy.

¹³ [P. Bańkowski]: Ankieta dotycząca „Archeionu”. *Archeion* [T.] 45: 1966 s. 5—14.

SPIS TREŚCI

1. Piękny jubileusz	[1]
2. Cel i zadania czasopisma	[1]
3. Początek i rozwój Archeionu	[2]
4. Schemat układu treści pisma na przestrzeni lat czterdziestu	[4]
5. Tomy specjalne pisma. „Dodatki do Archeionu” i „Biblioteka Archeionu”. Bibliografie	[6]
6. Przeobfity magazyn prac treści archiwalnej	[8]
Wybór tytułów ważniejszych prac Archeionu	[9]
7. Wielkie osiągnięcie	[17]